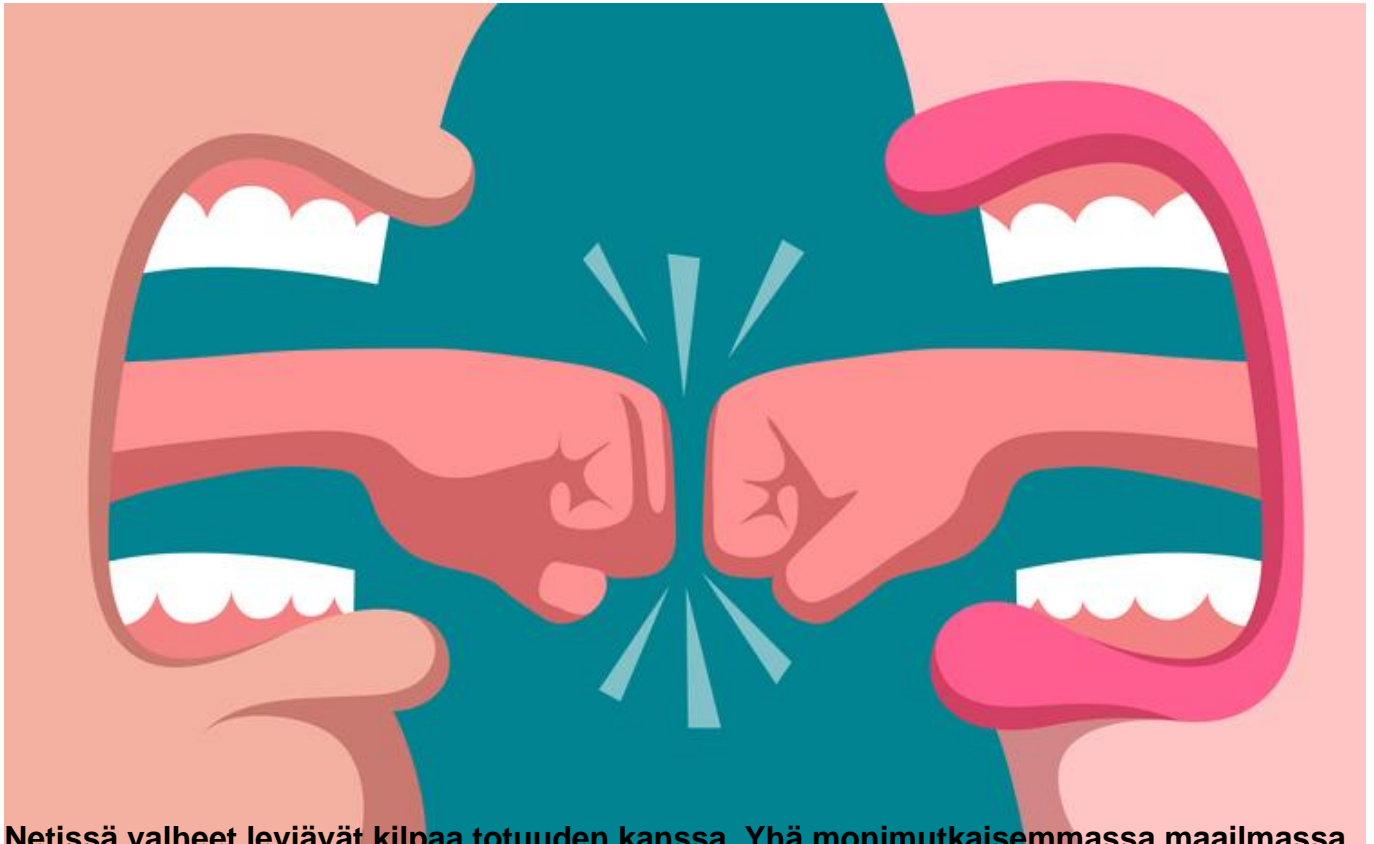

Rakentavaa keskustelua voi oppia

Netissä valheet leviävät kilpaa totuuden kanssa. Yhä monimutkaisemmassa maailmassa kyky käsitellä mutkikkaita totuuksia edellyttää kaikkien osapuolten kuuntelemista.

Informaatiota on saatavilla enemmän kuin koskaan, mutta samasta syystä ihmisten on hyvin vaikeaa saada kiinni siitä, mitä ympärillä oikeasti tapahtuu.

– Tietotulvassa on helpompi tarttua sellaisiin asioihin, jotka ovat itselle valmiiksi tuttuja ja jotka vaikuttavat helpommin ymmärrettäviltä ja yksinkertaisilta, Kriittisen korkeakoulun puheenjohtaja ja puhujakoulun vastaava opettaja **Severi Hämäri** sanoo.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että totuus olisi muuttunut merkityksettömäksi vaan asia on päinvastoin: ihmiset entistä enemmän etsivät totuutta. Haasteellista on kuitenkin se, että ihmiset eivät ole sen parempia tunnistamaan tietoa, mielipidettä ja totuutta toisistaan kuin aiemminkaan.

– Sitten mennään mutu-tuntumalla eteenpäin ja ollaan voimakkaasti vakuuttuneita siitä, että oma näkökulma on oikea, vaikka välillä pitäisi hidastaa ja katsoa, voisiko joku toinen pitää paikkansa.

VIHAPUHETTA NETISSÄ

Verkkovihan kohteeksi voi joutua kuka tahansa, mutta Severi Hämäri muistuttaa, että eriävät mielipiteet eivät sinällään johda väkivaltaiseen nettikäyttäytymiseen.

– Väkivallan taustalla on aina jokin tarve, joka ajaa siihen. Henkilö esimerkiksi kokee uhkaa jostain asiasta tai toisella on jotain, jonka henkilö haluaa itselle tai ainakin toiselta pois ja tämä johtaa väkivaltaiseen käyttäytymiseen.

Vihaviestit liittyvätkin enemmän tunnetasolla tapahtuviin asioihin. Hämäri muistuttaa, että vihaviesteihin ei kuitenkaan kannata itse reagoida väkivaltaisesti takaisin.

– Jos itse käyttäytyy takaisin sopimattomasti, sitä voidaan jatkossa käyttää kiusaamisen välineenä ja näistä reaktioista on myös nostettu oikeusjuttuja.

Sen sijaan kannattaa pyrkiä olemaan itse mahdollisimman rauhallinen ja ottaa etäisyyttä tilanteeseen. Vastapuolelle voi myös kertoa, että tämä on minun mielestäni sopimatonta, enkä keskustele tällaisella sävyllä.

Kaikki kärjekäs keskustelu ei kuitenkaan ole vihapuhetta.

– Jos itse on voimakkaan tunnetilan vallassa, voi olla hankala erottaa sitä, mistä on kyse. Vihapuhe on kuitenkin eri asia kuin vihainen puhe. Vihapuheessa kyse on ennen kaikkea siitä, että sitä motivoi viha jotain ihmisryhmää kohtaa.

Lakiteknisesti vihapuhetta on esimerkiksi kiihottaminen kansanryhmää vastaan, uskonrauhan rikkominen sekä kunnianloukkaus, jotka ilmenevät esimerkiksi naisvihamielisenä tai rasistisena puheena.

KOHTI RAKENTAVAA KESKUSTELUA

Rakentava keskustelu ei vaadi ihmeitä. Hyvä keskusteluyhteys syntyy toisen kuuntelemisesta. Sen sijaan, että olettaa, mitä toinen tarkoittaa, toista kannattaa pyytää kertomaan tarkemmin ajatuksistaan. Seuraava askel on liittyminen siihen, mitä toinen on sanonut eli sen sanoittaminen, miten oma näkökulma ja kokemus liittyvät aiempaan.

– Mulla on vähän samanlainen kokemus kuin sinulla tai itse asiassa olen erimieltä. Eli tällaiset lauseet, jotka liittävät asioita yhteen, osoittavat kuuntelemista ja sitä, että ajattelu jatkuu henkilöstä toiseen. Silloin ajattelua tehdään yhdessä ilman, että jokainen kilpailee kärkkäästi toisten mielipiteiden kanssa, Severi Hämäri kertoo.

Myös vuorovaikutustaidoilla on merkitystä rakentavan keskustelun onnistumisessa.

– On saatavissa paljon koulutuksia, miten kehittää vuorovaikutustaitoja ja tähän kannattaa ehdottomasti tänä päivänä satsata.

Eikö faktoilla sitten saisi toista vakuutettua oman asian oikeellisuudesta?

– Me tarvitsemme yhteisiä faktoja ja taustalla olevia tietoja. Meillä on erittäin luotettavia asiantuntijoita, jotka tuottavat tietoa ja tämä tieto toimii päätöksenteon ja ratkaisujen pohjana. Sen lisäksi tarvitsemme todellisuutta luotaavaa keskustelua eli keskustelua omista

kokemuksista ja näkökulmista, ja nämä yhdessä muodostavat jonkinlaisen jaetun ymmärryksen tästä tilanteesta.

– Jos nämä kaksi asiaa menevät sekaisin ja kaikki puhuvat niin kuin heillä olisi faktat, niin silloin informaatioympäristö täytyy kilpailevista väitteistä ja tukkiutuu. Me tarvitsemme sitä, että on tahot, joiden tuottamaan tietoon voi luottaa, mutta lisäksi tarvitsemme ihmisten välistä keskustelua siitä, miten me ymmärrämme nämä tilanteet.

TASAVERTAISTA KESKUSTELUA

Myös olosuhteet vaikuttavat siihen, miten ihmiset ymmärtävät toisiaan.

– Sillä on hyvin paljon merkitystä, mikä on ihmisten välinen luottamussuhde, Severi Hämäri sanoo.

Luottamusta voidaan rakentaa erilaisilla keinoilla.

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran kehittämä Erätauko-keskustelumenetelmä on avoimesti hyödynnettävissä oleva tapa oppia rakentavaa keskustelua. Myös Hämäri on ollut mukana luomassa menetelmää ja siihen liittyvää koulutusta.

– Erätaukomenetelmää kehitettäessä mietimme, miten saamme luotua sellaisen fiiliksen, että kaikki ovat tasavertaisia keskustelijoita, jotta kaikki kokevat, että olemme yhdessä tekemässä ja ratkomassa yhteistä haastetta.

Kun ihmiset luottavat toisiinsa, on paljon helpompi olla rakentava.

– Mutta jos ei kuunnella, mitä toiset sanovat, ei nähdä sitä, miten voitaisiin yhdessä ajaa samaa asiaa.

Eryteisesti kriisiaikoina luottamuksen ylläpitäminen ja sen rakentaminen on tärkeää.

– Tässä on aikamoinen stressi ja huoli kaikilla päällä ja ihmiset ovat paniikissa. Tällöin ihmiset siirtyvät tunneajatteluun eli heille tulee sellainen olo, että se mitä tunnen, on se, miten asiat ovat.

Siksi on tärkeää rauhoittua. On myös tärkeää, että esimerkiksi pääministeri ja tasavallan presidentti esiintyvät rauhallisesti ja omalla esimerkillään osoittavat, miten asioista pystytään keskustelemaan maltillisesti.

– Ja tähän pitäisi myös kaikkien muiden pyrkiä sen sijaan, että ollaan koko ajan somessa huutamassa.

Hämäri muistuttaa, miten nyt käsillä oleva kriisi on meidän kaikkien yhteinen asia ja yhteinen haaste koko ihmiskunnalle.

– Toivottavasti pystymme oppimaan tästä tilanteesta niin, että jatkossa pystymme yhdessä ratkomaan tämän tyyppisiä haasteita rakentavasti ja demokraattisesti keskustelemalla.

Natasha Petrell
Kuva Istockphoto

Lue lisää:

[Erätauko-menetelmä](#)